

A beavatkozás dilemmái gyermek-elhanyagolási ügyekben

■ A SEGÍTŐ RENDSZER ÉS A SEGÍTŐK HELYZETE

Az elhanyagoló szülők többnyire elhanyagolt gyerekek, akiknek gyerekei vannak. Kora gyerekkorukban átélt deficitek és traumák, valamint nélkülözéssel és konfliktussal teli szocializációjuk nyomán gyakran nagyfokú kapcsolati és észlelési zavarok épülnek ki, így ezek a szülők nem, vagy csak kevéssé vannak abban a helyzetben, hogy gondot viseljenek, és felelősséget vállaljanak gyermekük megfelelő pszicho-szociális és érzelmi fejlődéséért. Ennek megfelelően problémásan alakul a kapcsolat és az interakció e családok és a segítő rendszer között. A tanulmányt Bányai Emőke és Hegyi Eszter fordításában olvashatják.

A gyermek-elhanyagolások összefüggésében végzett professzionális munka azt jelenti, hogy a segítő egy sor robbanásveszélyes témával foglalkozik: a szegénység társadalmi összetevőivel, a marginalizációval és az izolációval, de törékeny kapcsolati struktúrákkal is, anyagi és érzelmi hiányokkal, nem tiszta megrendelésekkel és látszólag megoldhatatlan problémákkal, valamint a felelősség átadásával.

Mindeközben a marginális csoportokkal végzett munka társadalmi áttekintése rendkívül alacsony. A segítő rendszer kevés elismerést és megbecsülést tapasztal. A segítőkből dühöt és elkeseredést vált ki, amikor egy ilyen égető problémát a szociális terület kéméletlen megnyirbálásával semmibe vesznek, de mégis akarják az ellátását.

Vannak ugyan kutatások és meg-

felelő irodalom az elhanyagolás témájában, de kevés az olyan továbbképzési lehetőség, ami a már rendelkezésre álló kutatásokat és tapasztalatokat összefogja, és megfelelő szakembereket képez. Szintén nem áll rendelkezésre szakmailag megalapozott segítségnyújtási koncepció, amire a szociális szolgáltatások munkatársai hivatkozni és vonatkoztatni tudnának munkájuk során. A helyszínen többnyire egyedül vannak. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a teammel folytatott folyamatos beszélgetések jelentette támasz és a szupervízió útmutatásai nélkül dolgoznak, hanem az együttműködő partnerek, és a szociális háló fontos elemei is hiányoznak. A segítő így ugyanolyan izoláltak, mint maguk az elhanyagoló családok.

A szociális munkát, ennek intézményesülését és kifejezetten a gyermek-elhanyagolással foglalkozó intézmé-

nyeket vizsgálva több megállapítást is tehetünk. Az elhanyagoló családok nagy részét a hatóságok, illetve az önkéntesen felkereshető gyermekjóléti intézmények ismerik és nyilvántartják. Hivatalosan is gondoskodnak róluk. Így a társadalmi kontroll mechanizmusa a lecsúszott családokat nagyon hamar utoléri. Eközben gyakran szakmai körökben is – tévesen úgy gondolják, hogy az érzelmi elhanyagolás kizárólag az alsó rétegekhez tartozó, sokproblémás családok sajátossága. Mindenesetre az ún. „normál” családoknak másfajta lehetőségeik vannak. Pénzzel vagy más, társadalmilag pozitívan értékelt módon képesek biztosítani gyerekük családon kívüli gondozását, ha ők erre képtelenek.

Az elhanyagoló családokról való „gondoskodás és kezelés” során gyakran „nem szeretem” esetekről van szó. Ezeket aktaként az íróasztal egyik oldaláról a másikra tologatják Időről időre rossz lelkiismeretet, esetleg még fejfájást is okoznak, mivel a probléma megoldása érdekében semmilyen lépést sem tesznek.

Gyakran merülnek fel a következő kérdések: mi a helyzet a család körül, mi a teendő a gyermekek védelmével kapcsolatban, és mi a segítő felelőssége az adott esetben.

A segítő általában megtanul ügyfélközpontúan dolgozni. Az ügyfelet el kell fogadnia, és vele pozitív, fejlődését támogató érzelmi kapcsolatra kell törekednie. Az elhanyagoló családokkal végzett munka során viszont ez nem működik. Ennek okai között szerepel, hogy az ügyfelek korai fejlődési zavarai nyomán olyan ambivalenciák alakulnak ki, amelyek elhárító mechanizmusként a segítő folyamatot akadályozzák. Így a szakmai becsvágy kielégítésére való törekvések, a szakmai igények és a tanult kezelési stratégiák alkalmazása mindenképpen kudarcot vall.

Az elhanyagoló családokkal való foglalkozás során a segítő azt érzékeli, hogy ereje és kreatív munkaképessége, kedve és öröme, valamint átlátó-képessége ha-

mar megcsappan, kiégettnek, képtelennek, reménytelennek, haszontalannak, és magányosnak érzi magát. Ez pedig azt jelenti, hogy hagyta magát megfertőzni a család fatalista önfeladásától.

A családok élethelyzete, amely a segítő számára gyakran elviselhetetlen, összekapcsolódik a segítőnek a család nyomasztó élettörténetére, többgenerációs kollúzióira és lojalitás-konfliktusaira vonatkozó hipotéziseivel.¹ Értzi a kapcsolatok változékonyságát és fragmentáltságát. Látja a mindig visszatérő és eszkalálódó krízishelyzeteket, amelyek tovább növelik benne azt a nyomást, hogy érdemi kezelést végezzen és döntsön.

A család számára a segítség rendkívül ambivalens: nem keresték ugyan, de „jól jön”, ugyanakkor azonban stigmatizálást és függőséget is jelent.

A segítő látja a család inséges állapotát, cselekvésképtelenségét, kaotikus viszonyait, és segítséget ajánl fel. A család ismételten, sorsszerűen elfogadja a támogatást, de megakadályozza, sőt bojkottálja keresztülvitelét.

A segítő elfogadottnak és fontosnak érezheti magát, miközben ugyanabban a pillanatban visszautasítottnak, kizártnak, el nem ismertnek és leértékeltnek is.

Gyakran lehetetlennek tűnik az elhanyagoló családdal folyamatos és bizalomteli, konstruktív és a változást segítő kapcsolatot kiépíteni. Az érintett család lényegi képtelensége a kapcsolatok kiépítésére és az ebben való élésre, valamint az elválaszra való képtelenség a segítővel való kapcsolatra is áterjedt.

Ezt a lebegést a kötődés és a kizárás között úgy kell értenünk, mint a család próbálkozásait két olyan dolog kapcsolatba hozására, amelyek nincsenek összhangban.

Az egyik oldalon ott van a segítő, a maga reményteliségével. Sokat várnak tőle, a hiányok kiküszöbölését, az élethelyzet megváltoztatását és nagy mértékű személyes gondoskodást. Másrészről megjelenéstől kezdve az a szerepe, hogy kudarcot valljon, hogy csaldjon benne a család, és magukra hagyja őket: a család előfeltevései és blokádjai tudattalanul előtérbe kerülnek. Ezek a segítő kudarca itélik, mivel a családnak szüksége van az élettörténetében állandóan visszatérő visszaigazolásra és önbejeljesítő jóslatra, hogy minden fáradozás hiábavaló, ők maguk értéktelenek és így

rendjén való, hogy otthagyják őket.

Ez a kiinduló helyzet a következő reakciókat eredményezheti a segítőnél:

A család közömbössége és passzivitása (a még nagyobb katasztrófával szembeni védekezés, a még nagyobb szerencsétlenségtől való félelem, a saját gyerekkel kapcsolatos sértettség és irigység) aktivizálja a segítőt. Ahogy a feszültség nő, otthagyja a családot, ami azt jelenti, hogy a család diffúziója a segítő diffúziója is lesz.

Segítségnyújtási ajánlatát elfogadják, de ez nem vezet sikerre. Tevékenységének hatástalanságát látja ebben, és büntudata alakul ki, hogy esetleg az ő állítólagos inkompetenciája és tehetetlensége áll a háttérben, valamint harag, sőt gyűlölet jelenik meg benne a szülőkkel és saját magával, a segítő rendszer korlátozottságával és a jóléti állam igazságtalanságával szemben is.

A segítő erőteljesen, de terv nélkül kezd cselekedni, a családot segítségajánlatokkal és intézkedésekkel árasztja el. A túlságos gondoskodás (épp a legjobbkor!) egyértelműen a család tehetetlenségét erősíti, és még inkább gyengíti őket. Esetleg azzal kezdi, hogy a rendszer „hálás és megbízható” részeivel lép szövetségre, vagy pl. „bizonyos gyengeségekkel és hiányokkal” azonosul, illetve ezekkel dolgozik, és ezzel átveszi a rendszer megvédő belső hasadtságát. Vagy elfordul, és magára hagyja a családot, úgy, ahogy van, ez azt jelenti, hogy beteljesíti önképüket: „Velünk senki sem bírja ki hosszabb ideig!”

Összességében erős elbizonytalanodás, orientáció-vesztés, büntudatérzés, agresszív és depresszív indulatok, valamint ambivalencia jellemzi az elhanyagoló családokkal végzett munkát. Ezzel együtt a segítő folyamatosan ingadozik a közönyösség (hagyjuk a családot, ahogy van) és az elkötelezettség között (feltétlenül meg kell változtatni őket).

Emellett gyakran megjelenik a gyerek kiemelésének és családon kívüli nevelésének problémája, ami éppen a kötődés és kizárás, valamint a reális vagy képzelt lehetőségek közötti ambivalencia miatt sem a családnál, sem a segítőnél nem dől el, még kevésbé tudnak erről nyíltan beszélni egymással.

Fontos kérdések merülnek fel. Mi itt a reális mérték? Mit kell és lehet egyértelműen elvárni a szülőktől? Vannak-e források a szülői felelősség elvállalásához, vagy sem, és hogyan tudja a segítő e kérdést lehetőleg nagy biztonsággal meg-

válaszolni? Ezeket a kérdéseket ilyen egyértelmű formában csak ritkán teszik fel.

Így a segítő része lesz a rendszernek, csakúgy, mint a család, ő is belekeveredik, játssza a játszmájukat és segít az egyszer megtalált ismerős egyensúlyt (homeosztázist) fenntartani. Egy (további) esély a változásra elszállt.

Milyen esélyei vannak egy ilyen megkérgesedett problémákkal küszködő rendszernek a változásra² (ami itt döntést jelent)? E következő eseteleírás egy határesetet mutat be. A segítő rendszer határait, ami egyrészt az jelenti, hogy a szülők fontosságát a gyerekek számára komolyan vegyék, és jóindulatú viselkedést tanúsítsanak a családdal szemben, másrészt az is jelenti, hogy egyértelmű követelményeket állítsanak fel velük szemben.

A segítő rendszer (az általános szociális szolgálat, valamint a gyermekvédelmi központ tanácsadó szolgálata és gyermek lakócsoportja) a családról szerzett bőséges tapasztalat alapján eldöntötték, hogy tiszta és egyértelmű feltételeket szabnak, amelyeknek meg kell felelniük, ellenkező esetben a gyerekek tartós családon kívüli elhelyezését kezdeményezik. Ezek az egyértelműen megfogalmazott feltételek pontot tettek egy hosszú folyamat végére és fontos támaszfunkciót jelentettek az egész problémás rendszernek a döntés meghozatalában. Mindenkinek tisztában volt azzal, mire megy ki a dolog.

ESETLEÍRÁS KOMMENTÁROKKAL
A G. családot a városi általános szociális szolgálat küldte a gyermekvédelmi központhoz.

A család Alfrédből, az apából (30 éves, foglalkozása szerint munkás), Ritából, az anyából (26 éves, háztartásbeli), valamint közös gyerekeikből, a 8 éves Stefanból, az 5 éves Jenniferből, és a 3 éves Claudiából állt. Az általános szociális szolgálat terve az volt, hogy a gyerekeket rövid időre, egy fél évre a gyermekvédelmi központ lakócsoportjába helyezik el, hogy a családot tehermentesítsék, és a szülőkkel nyugodtan végig tudják gondolni a család, és főképpen a gyerekek további lehetőségeit.

Amennyiben a szülők nem változtatják meg viselkedésüket a gyerekekről való gondoskodás tekintetében, akkor az általános szociális szolgálat javaslatot tesz a bíróságnak a felügyeleti jogok megvonására, a gyerekek csa-

láción kívüli elhelyezésére.

Az általános szociális szolgálat egyértelmű következménnyel fenyeget, a gyerekek családon kívüli elhelyezésével, és megfelelő követelményeket állít a szülők elé. A szülőkre erős nyomást gyakorolnak: még egyetlen lehetőségük van, különben...

Az általános szociális szolgálat számára ez a beavatkozás (feltehetően) pontot tesz a G. családdal szerzett évekig tartó tapasztalatok végére, dönteni kell. Emellett egyidejűleg jelzik, feltételezik a szülőkről, hogy a megfelelő támogatással az elvárt változásokat végrehajtják; vagy már a mostani időpontban kivonják magukat a döntés alól, és egy további intézmény bevonásával akarnak segítséget kapni, illetve megosztják, vagy még inkább leadják a felelősséget.

Mindkét szülő származási (vérszerinti) családját, és magát a G. családot régóta ismeri az általános szociális szolgálat, mindhárom család folyamatosan ugyanabban a lakónegyedben él, egy városi lakásépítő társaság viszonylag kis szociális lakásokból álló telepén. Mindhárom családban sokféle krónikus probléma és krízishelyzet van jelen: pl. munkanélküliség, fekete munka, kisebb orgazdaság, letartóztatás, adósság, a szociális támogatástól való függőség, prostitúció, súlyos betegségek, fogyatékosok és balesetek, sok gyermek, gyermek-bántalmazás, szexuális visszaélés, elhanyagolás, viselkedészavarok és fejlődési lemaradások a gyerekeknél, családon kívüli nevelés és örökbeadás, számos elválás és újrakezdés a szülőpárnál, valamint a család masszív összefonódása és klán-mentalitása.

Az általános szociális szolgálat feladata az volt, és most is az, hogy a család meghatározott élet- és krízisciklusában segítséget ajánljon fel, támogatást nyújtson, illetve kontrolláljon, valamint beavatkozzon – és akár a család ellenében is – döntson. Eközben csaknem mitikusnak nevezhető történetek alakulnak ki erről a családról és a szociális szolgálatokhoz fűződő kapcsolatairól, amelyek a realitást és az ebből fakadó következményeket elleplezik.

Így aztán, ahogy a család maga, úgy a családnak az intézményekhez való viszonya is már (legalább) a harmadik generációját éli az adott körzetben. Ismerik egymást, a kapcsolat előre látható, tudják, mit várhatnak egymástól.

A családnak az egyik oldalról szüksége van bizonyos intézményekre és hatóságokra, amelyek szabályozzák és kormányozzák mindennapi problémáikat és kríziseiket. Másrészről viszont az intézményekkel való folyamatos kapcsolat megbélyegzéshez és stigmatizáláshoz vezet: a család jó híre odavan.

Ezzel aztán arra is rákényszerülnek, hogy az információkat megsűrjék és visszatartsák, vagy a helyzetet megszeptsék; a kölcsönös viselkedés megterhelt és megterhelő. Egyidejűleg minden új segítő megpróbál segítség-ajánlatával áttörést hozni a „megfelelő változás” felé. Ezzel a saját (szakmai?) igényeinek tartozik, aminél elfedődnek olyan témák, mint a kompetencia és konkurencia, valamint a mindenhatósági mítosz is. Minden segítő olyan támogatást ígér és ajánl fel, amiről azt gondolja, hogy segít a családnak, és változást hoz, vagy legalábbis megkönnyebbülést az életükben. Eközben beavatkozásai során nem veszi figyelembe ezeknek a család amúgy is törékeny viszonyaira gyakorolt hatását, inkább a tünetet kezeli, vagy az egyik családtagot szolgálja.

Összességében – éppen az ilyen hosszantartó gondozásnál – a szociális szolgálatok fáradozásai a család homeosztázisának megszilárdulásához vezetnek. Beépülnek, mint a családon belüli egyensúly fenntartását biztosító funkciók, ami azt jelenti, hogy a szociális szolgálatok részei lesznek a családnak és tranzakcióiknak.

Az általános szociális szolgálattal és a G. családdal történő beszélgetés után a három gyereket felvették a gyermek-lakócsoporthoz. A felvétel előfeltétele volt, hogy megállapodást kötöttek, miszerint a szülők rendszeresen látogatják a gyerekeket az intézményben, és rendszeresen megjelennek a gyermekvédelmi központ tanácsadó szolgálatánál is. Ennek a tanácsadásnak a következő kérdésekre kell irányulnia: hogyan kell a szülőknél gyerekeiket megfelelően nevelni? Mi akadályozza őket ebben? Milyen forrásaik vannak ehhez, és hol húzódnak változásuk egyértelmű határai? A gyerekek eddigi elhanyagolása a következő okokra vezethető vissza. Az egész háztartásban erősen felgyűlt a szemé. Egy csomó kis-

állatot tartottak a lakás minden helyiségében. Az anya és az apa erősen alkoholizált, az anya gyógyszerekkel is visszaélt. A gyerekeket felügyelet nélkül hagyták (a gyerekek meztelenül álltak a harmadik emeleti lakás ablakának párkányán, a szülők nem voltak otthon, a lakás be volt zárva). Nyilvánvaló fejlődési lemaradás, pszichoszociális deficit és betegségek mutatkoztak minden gyereknél.

A következő diagnózis az első kivizsgálás során született, amelyet gyermek-lakócsoporthoz tartózkodása során, Stephanon végeztek.

Pszichoszociális eredetű fejlődési retardáció, nem korrigált szaruhártyagörbületi problémák, polipok, amelyeket sürgősen el kell távolítani a már előrehaladott növekedési zavar leküzdése érdekében. Víz a fülben, amit műtéttel kell eltávolítani, barázdált mandulák, szuvas fogállomány, nyaki gerincferdülés, amit gyógytornával kell kezelni. Felső állású herék, amit másodszor kell operálni, mivel az első műtét után elmaradt a hormonkezelés, ortopédiai kezelésre szoruló lábak, gyanú, hogy az anya szexuális visszaélést követett el a gyereken.

A gyermek-lakócsoporthoz kezdetben csendes, visszahúzódo fiúnak mutatkozott Stephan, aki nehezen tudott kapcsolatokat kiépíteni (a pedagógusokkal, csakúgy, mint más gyerekekkel). Az agressziót nem engedték meg, így Stephan lelassult és feszültté vált. Feltűnést keltett nagyfokú egzisztenciális szorongása: ha a lakócsoporthoz napirendje eltért a szokásostól, a fiúnál pánikszeroz félelem mutatkozott attól, hogy éhen hal vagy más módon meg kell halnia.

Ezt úgy értelmezték, mint a szülői házban elszorított krónikusan hiányos gondoskodás, illetve az általános elhanyagolás következményét. A gyermek-lakócsoporthoz a pedagógusok azzal a kérdéssel szembesültek, hogy vajon Stephan képes lesz-e valaha is behozni és kompenzálni ezeket a deficitet és hiányokat. Hasonlóan súlyos viselkedési zavarok és fejlődési lemaradás volt megfigyelhető Jennifernél és Claudiánál is. Mindazonáltal ez a két gyerek testileg egészségesebb volt.

Az egész problematika, különösen a gyerekek tüneteinek áttekintése dühöt és reménytelenséget okozott. Mit lehet itt (még) tenni? A segítő rendszer azon-

nal magas szinten identifikálódik a gyerekekkel és azzal a gondolattal, hogy elsősorban az a feladat, ezeket a gyerekeket megmentsék. Nemcsak a szülők mulasztásai a döntőek, hanem az az érzés is, hogy az egész érintett rendszer a lyukas hordót tölti. Az ember egyre többet segít anélkül, hogy ez valaha is közelítene az elégségeshez, és anélkül, hogy olyan alapot képezne, amelyre támaszkodva a maguk is sokszorosan és mélyen sérült szülők gyerekeiket ki-elégítően tudnák nevelni.

A megbeszélte, illetve a szülők által inkább szóltanul tudomásul vett látogatási lehetőséggel az első időkben a szülők ritkán éltek. Többnyire az anya jött egyedül. Gyakran az egész látogatási idő alatt a kis Claudiát tartotta az ölében, illetve cipelte a házban, vagy legalább a kezét fogta. Úgy látszott, hogy G-nének védelemként szüksége volt a legkisebb lányával való testi kapcsolatra ahhoz, hogy a gyermek-lakó-csoportban való látogatás megterhelő helyzetét képes legyen kibírni és elviselni.

Ezen a testi kapcsolaton kívül semmiféle (verbális) kommunikáció nem folyt anya és lánya között. Többször megfigyelhető volt, hogy G-né mintha az ablakból nézne ki, illetve az őt megszólító emberen mintha átnézne. Úgy látszott, mint aki nincs sem magánál, sem benne a helyzetben, „messze, valahol másutt van”. Nem sikerült a gyerekeket érintő problémákról, vagy a kitűzött dolgoktól beszélni. G-né vagy mindenre bólintott, vagy egyáltalán nem reagált.

Ha G. úrral jött látogatni, akkor a beszélgetés valahogy élelnekben alakult, mivel ő a feleségénél jobban tudott kapcsolatba lépni.

Mindamellett irreális volt, ahogy beszélt a gyerekekről, ahogy leírta őket, olyan tulajdonságokkal jellemezte, illetve olyan dolgokat várt tőlük, ami felnőttekkel szemben szokásos, nem volt abban a helyzetben, hogy a gyerekeket életkoruknak megfelelően észlelje.

A gyerekeivel való kapcsolatban G. úr reménytelennek és passzívnak látszott, az interakciók valósága és a képzeletbeli kép nem illett össze. Az apa és a gyerekek közötti kapcsolat különös módon üres és távoli maradt.

A szülőkkel megbeszélte tanácsadó beszélgetések, amelyek folyamán végig-gondolhatnák szülői feladataikat, egytől egyig elmaradtak. A tanácsadó

jelentős erőfeszítéseket tett a szülők elérésére (személyesen, levélben, telefonon meghívta őket a gyermek-lakó-csoportba, a látogatás végén beszélgetésre invitálta, illetve a tanácsadó szolgálathoz beszélgetésre hívta őket, a családlátogatást javasolt, később az általános szociális szolgálat munkatársa is nyomást gyakorolt), de ezek az akciók végül mind siker nélkül maradtak.

A segítők számára ezen a ponton egyre inkább az a gondolat kristályosodott ki, hogy a gyerekeket tartósan a családon kívül kell elhelyezniük, és új helyen kell otthonra találniuk. Kevesebb megmentési fantáziára, vagy a „rossz, elérhetetlen szülővel szembeni bosszú” fantáziájára van szükség, de több belátásra a reális adottságokra vonatkozóan, és egyidejűleg a szülőket komolyan vevő kíméletre is. Az általános szociális szolgálat feltételei tehát egyértelműek, ezeket a szülők tudták és alkalmazkodniuk kellett hozzájuk. Dönthettek úgy, hogy ezeket a feltételeket nem teljesítik, így az ebből következő konzekvenciák mellett döntöttek, ami az általános szociális szolgálat hivatalos beavatkozása és a gyereket családon kívüli elhelyezése.

Problematis, hogy a szülők számára e döntési folyamat kevésbé tudatos és aktív lépés - amit meg lehetne beszélni, inkább csak elviselték, és nem dolgozták fel. A szülők nézőpontjából ez azt jelenti, hogy a gyerekeiket elvették tőlük. A felelősséget a hatóságokra vetítik.

A szülők mint gyerekek nézőpontjából ez azt jelenti, hogy nem értik meg őket, nem gondoskodnak róluk, az egyedüli támaszuktól fosztják meg őket, és a jövőben magányosak és elhagyatottak lesznek.

A gyerekek számára ez együtt jár azzal a kérdéssel, vajon egy nevelőcsaládnál történő tartós elhelyezés esetén szülőpótló szerepükből kiléphetnek-e, el tudnak-e kezdeni gyökereket verni és individualizálódni, vagy továbbra is felülrendelt kell érezniük magukat a saját szüleikért.

A segítő szempontjából úgy merül fel a kérdés, vajon (esetleg egy korábbi időpontban) el lehetett volna-e érni a szülőket, és milyennek kellett volna

lennie a támogató ajánlatoknak.

ALAPVETŐEN A KÖVETKEZŐ ALTERNATÍVÁK VANNAK:

1. A szülőknek sikerül egy kapcsolati és tanácsadási folyamatban utolérniük magukat (és erre van idő), ami azt jelenti, hogy individualizálódnak: az életük során felhalmozott deficitek és traumák feldolgozásával leválnak a származási családról, s így mint felnőtt szülők tudják kezelni gyerekeiket.

2. Vagy ezeket a szülőket (mivel erre nincs idő, és a gyermekvédelemnek eredeti formájában kell megvalósulnia) konfrontálják, és mint komolyan vett felnőttektől megkövetelik tőlük, hogy eldöntsék, teljesítik-e a segítő rendszer feltételeit vagy sem, ez esetben a megbeszélte következményeket magukra kell vállalniuk, és akceptálniuk kell.

A szülők elérésére irányuló több hónapig tartó fáradozás után az esetkonferencia úgy döntött, hogy az általános szociális szolgálatnak javasolnia kell a szülői jogok bíróság útján történő megszüntetését, és a gyermekek nevelőcsaládnál történő elhelyezését. A gyámügyi bíróság által kitűzött két időpont egyikén sem jelentek meg a szülők. A szülői jogok megvonása után egy olyan nevelőcsaládot találtak, ahol a három gyerek most is él, ahol otthonra talált. Eközben a szülőket levélben informálták, mivel nem tartották a személyes kapcsolatot.

(Nálunk nem igazán merül fel, hogy a kiemelés után mi is a cél, és mi a visszajelzés arról, hogy ez elérhető-e, elért-e. /A szerk/).

W. M. Zenz

Hivatkozások:

- 1 Böszörményi-Nagy, I. Spark, G.: *Unsichtbare Bindungen*. Stuttgart, 1981
- 2 L. ehhez: Stierlin, H. / Rucker-Emden, I. / Wetzel, N. / Wirsching, M. *Das erste Familiengespräch*. Stuttgart, 1977, S.22 ff.
- 3 L. ehhez: Goolishian, H. A. / Anderson, H.: *Menschliche Systeme. Vor welche Probleme sie uns und wie wir mit ihnen arbeiten*. In: Reiter, L. / Brunner, E. J. / Reiter-Theil, S. (Hrsg.): *Von Familientherapie zur systemischen Perspektive*; Berlin, 1988.
- 4 L. ehhez: Imber-Black, E.: *Familien ind grössere Systeme. Im Gestrüpp der Institutionen*. Heidelberg, 1990, S.219 ff.